ਲਿੰਗ ਅਧਾਰਤ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਲਿੰਗ-ਆਧਾਰਿਤ ਹਿੰਸਾ

ਲਿੰਗ-ਆਧਾਰਿਤ ਹਿੰਸਾ (GBV) ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਲਿੰਗ ਅਸਮਾਨਤਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ

ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਲਿੰਗ-ਅਧਾਰਤ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਸੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ, ਜਿਨਸੀ(sexual), ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਦੁੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਧਮਕੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਾਂਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਆਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰਕ, ਜਿਨਸੀ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਹਿੰਸਾ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਰਾਈ ਜਾਂ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ(ਸਰਵਾਇਵਰ ਆਫ਼ ਵਾਏਲੈਂਸ)

ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਜਾਂ ਲਿੰਗ-ਆਧਾਰਿਤ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ "ਪੀੜਤ" ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਚੀਲਾਪਨ ਹੈ।

ਸਹਿਮਤੀ

ਨਹੀਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਾਂ। ਸਹਿਮਤੀ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਸ਼ੇ ਜਾਂ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ।

ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

1. ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ

ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਾਥੀ(intimate parner) ਹਿੰਸਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਐਸਾ ਪੈਟਰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ, ਜਿਨਸੀ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਆਰਥਿਕ, ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ ਹਿੰਸਾ

ਆਰਥਿਕ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰੋਕਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

a. <u>ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਹਿੰਸਾ</u>

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਡਰਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਸਾਥੀ, ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਧਮਕੀ; ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ; "ਮਨ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ"(mind games); ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ, ਪਰਿਵਾਰ, ਸਕੂਲ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ।

b. <u>ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹਿੰਸਾ</u>

ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਆਲੋਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਵੈ-ਮੁੱਲ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ; ਨਾਮ-ਬੁਲਾਉਣਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ; ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਥੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ; ਜਾਂ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇਣਾ।

c. <u>ਸਰੀਰਕ ਹਿੰਸਾ</u>

ਸਰੀਰਕ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁਚਾਣ ਲਈ ਲੱਤ ਮਾਰਨਾ, ਸਾੜਨਾ, ਫੜਨਾ, ਚੂੰਡੀ ਮਾਰਨਾ, ਧੱਕਾ ਮਾਰਨਾ, ਥੱਪੜ ਮਾਰਨਾ, ਵਾਲ ਖਿੱਚਣਾ, ਕੱਟਣਾ, ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

d. <u>ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ</u>

ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇੱਕ ਸੈਕਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

2. ਨਾਰੀ ਹੱਤਿਆ

ਨਾਰੀ ਹੱਤਿਆ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਤਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਕਤਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਹੱਤਿਆ ਮਰਦ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਕਈ ਖਾਸ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਨਾਰੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਸਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਧਮਕੀਆਂ, ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਰੋਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

3. ਆਨਰ ਕਿਲਿੰਗ

ਆਨਰ ਕਿਲਿੰਗ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਜਾਂ ਲੜਕੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4. ਜਿਨਸੀ ਛੇੜ – ਛਾੜ

ਜਿਨਸੀ ਛੇੜਛਾੜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਹਿਮਤ ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੜਨਾ, ਚੂੰਡੀ ਮਾਰਨਾ, ਥੱਪੜ ਮਾਰਨਾ, ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਗੜਨਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਟਕਾਲ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਦਿੱਖ ਬਾਰੇ ਜਿਨਸੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜਿਨਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮੰਗ, ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤਕ ਘੂਰਨਾ, ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਸ਼ਨ ਕਰਨਾ।

5. ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ

ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

6. ਔਨਲਾਈਨ ਜਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਹਿੰਸਾ

ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਔਨਲਾਈਨ ਜਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜੋ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਇੰਟਰਨੈਟ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਗੇਮਾਂ, ਟੈਕਸਟ ਮੈਸੇਜਿੰਗ, ਈਮੇਲ, ਆਦਿ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਚਨਬੱਧ, ਸਹਾਇਤਾ, ਜਾਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੈ। ਔਨਲਾਈਨ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

a. <u>ਸਾਈਬਰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ</u>

ਸਾਈਬਰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਧਮਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜਣੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

b. <u>ਗੈਰ-ਸਹਿਮਤ ਸੈਕਸਟਿੰਗ</u>

ਗੈਰ-ਸਹਿਮਤੀ ਸੈਕਸਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੋਟੋਆਂ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

c. <u>ਡੌਕਸਿੰਗ</u>

ਡੌਕਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਬਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਪਛਾਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।